

ПРЕС КЛИПИНГ

15. јун 2020.

НАСЛОВИ

Јавна предузећа склизнула у минус (str.3)

Sindikati RZG pozvali Vučića da se uključi u rešavanje problema u Geodetskom zavodu(str.4)

DA LI BI SRBIJA PREŽIVELA NOVI LOCKDOWN? Drugi talas korone mogao bi da potopi privredu, a za ove firme da bude i

SMRTONOSAN(str.5)

RADILI ZA ELITU, A RADNICIMA NI ZA PLATU Kako je "Leonardo" prešao put od luksuzne proizvodnje do otkaza preko noći(str.6)

Јавна предузећа склизнула у минус

Највећу добит у 2019. имао је сектор снабдевања електричном енергијом – 12,7 милијарди динара

Највећу добит у 2019. имао је сектор снабдевања електричном енергијом – 12,7 милијарди динара (Фото Р. Крстинић)

Привреда Србије и прошлу годину, иначе пету заредом, пословала је профитабилно, међутим допринос томе нису дала јавна предузећа, јер су она први пут после неколико година имала губитак. Подсећања ради привреда је прошле године зарадила 391 милијарду динара, за 12,8 одсто мање него годину дана пре тога када је укњижила добит од 500 милијарди динара.

Оно што је свакако карактеристика 2019. године је поменути губитак јавних предузећа од 574 милиона динара. У претходној години пословала су позитивно с добити од 3,477 милијарди динара. Међутим, и она су из пословне активности остварила добитак, који износи 19,464 милијарди динара, мада је за 22,7 одсто смањен на годишњем нивоу, док позитиван резултат из финансирања износи 3,5 милијарди динара и већи је за седам одсто. Укупан негативан резултат определио је губитак из осталих активности од 20,746 милијарди динара, који је притом смањен за 4,6 одсто. Са нето добитком су пословала 394 предузећа, са нето губитком 134, а без исказаног резултата је било 21 предузеће. У јавним предузећима (укупно 549) је било запослено 115.474 радника, што је за 2.284 радника мање у односу на претходну годину.

Према подацима Агенције за привредне регистре (АПР) највећу добит исказао је сектор снабдевања електричном енергијом од 12,7 милијарди динара, трговина на велико и мало од 1,33 милијарди динара, следи сектор саобраћаја и складиштења од 1,2 милијарде динара, пољопривреда, шумарство и рибарство 870 милиона динара и снабдевање водом и управљање отпадним водама 681 милиона динара.

Остали сектори, а АПР није навео којима се тачно ради, исказали су губитак од 17,38 милијарди динара који је очигледно био довољан да отера финансијски резултата свих јавних предузећа у минус. Забрињава и то што профитабилност тог сектора пада. У 2018. јавна предузећа исказала су добит од 3,4 милијарде динара, а у 2017. добит од чак 25 милијарди динара.

Стручњаци указују да подаци могу и да заварају и да резултати о позитивном или негативном пословању могу да потичу од методологије обрачуна, амортизације, курсних разлика...

Горан Радосављевић, професор на Факултету за економију, финансије и администрацију каже да је за оцену проблема потребнија дубља анализа да се види која су то предузећа направила губитак од 17 милијарди динара. Додаје, да профитабилност јавних предузећа флукутира од године до године па тако ако држава неком предузећу отпише потраживања оно може из минуса да пређе у плус. То се, каже, дешавало са Железницом која је губиташ, а постоје и године када буде у плусу.

– Дистрибутери разних услуга традиционално послују позитивно што се види и по овогодишњим подацима о профиту сектора снабдевања електричном енергијом. Вероватно су губиташи они од раније познати рудници, железница – каже Радосављевић.

Он подсећа и на праксу државе која од године до године узме целу добит или већи део добити јавних предузећа не остављајући им ништа за инвестиције. Ипак чињеница да јавна предузећа послују лошије и да су лане исказала и губитак указује да проблем постоји

И Љубодраг Савић, професор на Економском факултету у Београду, сматра да податак о лошијем пословању релативан и да може бити и књиговодствени.

– У плус се не доспева лако, као ни у минус. Можда су сада неке ставке исказане. Пример за тако нешто је било пословање Комерцијалне банке, која није јавно предузеће, која је једне године, у припремама за приватизацију исказала велики губитак, а већ годину дана касније велики добитак. А само се радило о различитом књижењу да су ненаплатива потраживања отписали и другачије класификовали хипотеке. Тако је и код јавних предузећа. Сећам се једне године ЕПС је исказао велику добит, а већ следеће је држава морала да му да гаранцију за кредит. Па ако је тако добро пословао зашто сам није могао да гарантује својим средствима за зајам – каже Савић.

Sindikati RZG pozvali Vučića da se uključi u rešavanje problema u Geodetskom zavodu

Sindikati Republičkog geodetskog zavoda (RGZ) uputili su otvoreno pismo predsedniku Srbije Aleksandru Vučiću u kome su ocenili da su reforme te institucije „zapale u ćorsokak“, a da se Vlada Srbije i drugi nadležni državni organi ne oglašavaju povodom javnih apela da se stanje u RGZ ispita.

Piše: Beta

У писму се наводи да су запослени у РГЗ изложени „дискриминацији и шиканирању“, да на проблеме у функционалности и ефикасности успостављеног система указују „hiljade nezadovoljnih građana i stotine pritužbi koje stižu sa svih strana“, због чега су позвали председника Вучића да се укључи у решавање тамошњих проблема.

„Preko pola miliona (560.000) nerešenih predmeta i zastoj u radu zavoda je pokazatelj da reforme idu u pogrešnom pravcu. Usmeravanje nezadovoljstva građana na službenike u katastru samo pokazuje osećaj neodgovornosti vrha RGZ-a... Tendenciozno prikrivanje podataka o zaostalim predmetima iz prethodnog perioda i iznošenje lažnih i umanjених pokazatelja je manir koji ima za cilj da prikrije nesposobnost, nestručnost i neprofesionalizam rukovodstva“, наводи се у саопштењу.

Додаје се и да је струка у највећој мери искључена из процеса реформи и дигитализације Завода, а да је запосленима непознато „ко и са којим мотивима креира промене које воде ка гашењу катастра и својеврсној приватизацији РГЗ-а“.

„Brojni primeri i ilustracije koje smo prosledili kabinetu predsednice Vlade kao i ministarki Zorani Mihajlović ostali su bez konkretnih poteza. Čak smo dobili i odgovor od potpredsednice Vlade Mihajlović u kome je izneto potpuno razumevanje i saglasnost sa postupanjima vrha RGZ-a a koje smo mi kao i Upravna inspekcija kvalifikovali kao kršenje zakona i ostalih propisa“, navode sindikati.

DA LI BI SRBIJA PREŽIVELA NOVI LOCKDOWN? Drugi talas korone mogao bi da potopi privredu, a za ove firme da bude i SMRTONOSAN

Marko Andrejić

Drugi talas korone i eventualno vraćanje mera ograničenja - od zatvaranja prodavnica i fabrika do karantina i policijskog časa, sigurno bi po srpsku ekonomiju imao mnogo veće posledice od prvog udara. U prevodu, na pitanje da li bi domaća privreda preživela novi korona udar stručnjaci kažu "da, ali mnogo teže, sa drastično većim posledicama, prvenstveno otkazima i smanjenjem zarada".

Najugroženija bi bila mala i srednja preduzeća, koja su iscrpela svoje zalihe, iskoristile mere podrške države, i koja bi, ukoliko se ponovo čitav lanac prekine, izgubila tržište u celosti. A to znači stopiranje proizvodnje, prihoda, plata i na kraju - potrebe za radnicima.

Iako su prognoze oporavka srpske privrede relativno optimistične, jer međunarodne finansijske institucije predviđaju veći privredni rast, odnosno manji pad Srbije u odnosu na ostale zemlje pitanje je kako bi na dalji razvoj ekonomske situacije uticalo novo "zatvaranje". Ono što je sigurno, slažu se sagovornici "Blic Biznisa" jeste da bi novi talas verovatno imao mnogo gore posledice nego prvi, kako u ekonomskom smislu, tako i po opšte zdravlje nacije.

"Ljudi su taman razumeli da je prošlo najgore i svi su se opustili, možda i previše, tako da bi ponovno zatvaranje sigurno loše doživeli. Iz ekonomskog ugla, mislim da bi najveći problem imala mala i srednja preduzeća koja su uspela, uz neke svoje male zalihe i ekonomske mere države, da nekako preguraju i prežive prvi udar krize. Ipak, te zalihe su se sada manje-više potrošile i pojedina preduzeća su već na granici izdržljivosti. S druge strane, mislim da država više nema kud, da je izdvojila najviše što može da pomogne privredi i da ne bi imala resurse da dodatno podrži one koji zapadnu u probleme", objašnjava Ljubodrag Savić, profesor Ekonomskog fakulteta u Beogradu, u razgovoru za "Blic Biznis".

On naglašava da, iako su se neki delovi privrede malo oporavili i uspeli da vrate poslove i klijente, problem je što su svi u lancu, a mali mnogo zavise od velikih.

“Ako bi krenuo drugi talas, mnogi uopšte ne bi koristili kredite, čak ni ove povoljnije preko Fonda za razvoj, jer bi samo imali dvostruku štetu – prvo, taj zajam moraju da vrate, a drugo, ne treba im kredit ako je lanac prekinut i nemaju gde da prodaju svoju robu. Dosta bi zavisilo od dužine i jačine talasa, ali sigurno da se mnoga preduzeća, pa i neke države, dugoročno ne bi oporavile od ovog udara”, smatra naš sagovornik”.

Ekonomista Miroslav Zdravković smatra da će ekonomska i svaka druga šteta zavisiti od obuhvata mera, ako bi došlo do ponovnog uvođenja nekih ograničenja.

"Pitanje je da li bismo se svi vratili u stanove ili bi se detaljno pratio razvoj virusa i identifikovalo kako se širi, ko se gde i kada zarazio, zašto se žarište desilo baš u nekim gradovima ili među estradom, studentima...", ocenjuje Zdravković.

Sagovornik "Blic Biznisa" kaže da je u aprilu očekivano zabeležen pad industrijske proizvodnje, ne samo u Srbiji već globalno, a da će oporavak u maju zavisiti od strukture privrede pojedinih zemalja. Prema njegovim rečima, posle mesec i po dana svet je shvatio da je cena zatvaranja prevelika, a da bolest i nije tako opasna kao što su pokazivale prve slike koje su stizale iz Kine.

"Srbija se vratila na nivo industrijske proizvodnje iz decembra 2000. godine, dakle vratili smo se 20 godina "u rikverc" otkako je počela pandemija. Problem u Evropi će biti Nemačka kao jezgro privrede, jer oni ne mogu da se izoluju od užasnog pada koji se dešava u SAD. Uticaj Amerike na ceo svet u ovoj situaciji će biti mnogo jači od efekata bilo kojih mera", ističe Zdravković i dodaje kao značajnu razliku između SAD i Evrope u trenutnoj krizi.

Kako objašnjava, Evropa je ostala koliko-toliko socijalno stabilna, sa mehanizmima socijalne zaštite i izdvajanjima za nezaposlenost.

RADILI ZA ELITU, A RADNICIMA NI ZA PLATU Kako je "Leonardo" prešao put od luksuzne proizvodnje do otkaza preko noći

T.K.

Italijanska fabrika obuće "Leonardo" koja je u Subotici zaposlenima podelila otkaze, a da oni to nisu ni znali, do nedavno je proizvodila cipele koje se nalaze na rafovima širom sveta. Probranoj klijenteli, obuću koju su pravili na severu Srbije, prodavali su i za 5.000 evra za par.

Danas je ova fabrika zatvorena, a svi radnici su odjavljeni. Finansijski izveštaj za prošlu godinu još nije objavljen, ali podaci iz 2018. govore da poslovanje nije išlo po planu. Oko 3,3 miliona dinara profita ostvareno je u 2018. naspram nepunih 5 miliona u 2017.

Fabrika "Leonardo", koja proizvodi ekskluzivnu italijansku obuću "Pakerson", čiji su vlasnici braća Antonio i Andrea Brotini, decenijama unazad nadaleko je poznata. U Suboticu su došli 2003. godine. Desetak radnika, obučavanih u italijanskim pogonima, u iznajmljenom prostoru započelo je proizvodnju gornjih lica muške obuće za "Pakerson".

U međuvremenu fabrika u Subotici se razvijala i dostigla kapacitete od 200 pari obuće dnevno. Godišnje su izvozili i do 2 miliona evra, a par cipela najčešće su prodavali po ceni od oko 400 do 600 evra.

One najskuplje, od 5.000 evra, pravili su od kože azijskih i afričkih krokodila i najčešće prodavali bogatim Rusima u Moskvi i Sankt Peterburgu. Osim u materijalu, tajna je bila i u tehnologiji "tejlorski mejd", koja podrazumeva trodimenzionalno snimanje noge i izradu cipela prilagođenih hodu kupaca.

Pakerston cipele

"U Subotici već radimo cipele za visoku modu. Pre nego što sam ovde otvorio fabriku obišao sam Rumuniju, Bugarsku i Slovačku, ali sam samo ovde našao vrhunski kvalitet u radu sa kožom. To je izuzetno važno, jer je 60 odsto posla ručni rad", izjavio je pre nekoliko godina Antonio Brotini, vlasnik fabrike koji se juče javio radnicima u Subotici sa porukom, "čujemo se u petak, tada ćemo znati šta će biti i sa vama i sa fabrikom".

Podsetimo, Brotini je najpre u aprilu poručivao zaposlenima u Subotici da ne želi da im da otkaz, ali i da do septembra ne može da im isplati zaradu. U međuvremenu ih je, međutim, sve odjavio, a da oko 60 preostalih radnika o tome nije ni obavestio.

Da su sve do jedne otpuštene, radnice "Leonarda" saznale su sasvim slučajno – koleginica je otišla kod lekara gde je saznala da nema zdravstveno osiguranje.

"Čuli smo se s gazdom. Rekao je da će nam se javiti do idućeg petka i saopštiti više detalja i da će se tada znati šta će biti sa fabrikom i radnicima", rekla je za "Blic" Irena Tenodi, predsednica sindikata u subotičkoj fabrici.

Radnici "Leonarda" su dobili zaradu za mart, ali putni trošak ne i to je ujedno poslednja zarada koju su primili.

"Pokušaćemo razgovorom da dođemo do rešenja i do isplata svih dugovanja i zarada. Imamo zakonski rok od 60 dana na žalbu. Vlasnik je obavezan da 30 dana nakon davanja otkaza isplati zaostale zarade. Ukoliko to ne ispoštuje podnećemo tužbe", kazala je Tenodi.